

BUN DE AKEER KE THUONJÄN

- Ye ajuir de Bun de Akeer ke Thuonjäne ee ajuir de thok bë raan ëbën nan piöu nyic Thuonjäne bë piöc. bë

Pin ku piöcë në Thuonjën

Piööc de Thuonjän

AKEER

1. Akeer määt
2. Akeer dheu
3. Akeer yäu
4. Akeer lacc

AKEER DÏT

A	E	I	O	U
W	Y	B	P	M
N	NH	Ŋ	NY	R
D	DH	T	TH	L
K	G	X	C	J
	ε	Ɔ		

AKEER THII

a	e	i	o	u
w	y	b	p	m
n	nh	η	ny	r
d	dh	t	th	l
k	g	γ	c	j
	ε	ο		

AKEER MΞET

Aa

Ee

li

Oo

Uu

Ξε

Ɔc

AKEER DHEU KENNË AKEER YÄU

AKEERDÏT DHEU

A

E

I

O

Ë

Ç

AKEERTHII DHEU

a

e

i

o

ε

ɔ

AKEERDÏT YÄU

Ä

Ë

Ï

Ö

Ɛ

Ɔ

AKEERTHII YÄU

ä

ë

ï

ö

ë

ö

AKEER LÖÖC

AKEERDÏT KU AKEERTHII

AKEERDÏT LÖÖC

W

Y

B

P

M

N

NH

Ń

NY

R

D

DH

T

TH

L

K

G

Ų

C

J

AKEERTHII LOCC

w

y

b

p

m

n

nh

η

ny

r

d

dh

t

th

l

k

g

γ

c

j

AKEER MΞET

Mën de Akeer Mëët kenë Akeer Lɔɔc yenëkee göc de wël. Akeer mëët kee kë. Aa Ee li Oo Uu εε ɔɔ.

Ee në ke akeer mëët abë tääu në wël yiic agokë kɔc piɔc në Thuɔɔjɔɔ kony. Nyooth, wël ye gɔl në, ka
nɔɔj kë yiic - **a, e, i, o, u, ε, ɔ**. Awaar, Emεen, Yith, Rok, Kul, Pεei, Tɔɔr.

Wël ye gɔl në A.

Aköön, Aπιεεη, Anyaar, Ajuɔɔη, amääl, aköl, aηul, abëër

Atuur, Anyiik, Agaany, Acuuk, amël, aguek, abiön, aruäth

Alath, Atöc, Abuk, Abup, Akäl, aciεεr, Anuaan, abiök, awan

Adöl-cirik (nyaan ηuatηok), agumut, acuiil, adök, akaai

Apul, aluεεldeen, aluötwëër, anyijieεη, apat, arumjök, abinjc

Akëër, awuwuau, ariarbeek, anyijon, apiöldön, agamlön

Wël t^ö a ke ciɛl

Kat, Kaar, Kaak, Taar, Gaar, dak, daai, waar, waak, waai

Kal, Raan, Mam, man, maan, raak, tak, ɲa, naa, ya, da,

Laak, maa, waat, thaal, daat, baar, nyaar, baai

Wël ke ee

Peer, weer, beek, leek, wel, week, we, wek, ret, lel, leer, wen

Teer, teet, deet, tek, lec, wec, pec, leec, rek

Wël ke ii

- Piir, ciir, kiir, yic, yith, wiir, riir, rin, tim, tik, til, tiit, nyin, nyic

Wël ke Oo

Oro, roi, roor, rok, koon, koot, kool, ton, nyooth, nhoom, looi, noon,
door

Dhoom, loor, cool, col, ηoot, dom, com, don, nom, lok, nhom

Wël ke u

- Kuur, kur, puur, tuŋ, wum, dum, buk, duut, duk, guo
- Tuur, cuur, duur, ŋu, yu, bur, dugu, but, wut, wuut, buur, guk, ku
- Gum, mum, puk, dutuc, Dutuuc, gut, guut, duguur, luuŋ, luŋ, luut, lut
- Yup, yum, tuc, kuuk, Kure

Wël ke εε

- Χεεε, ρεεί, γεεη, ρεεε, μεεε

Wël ke כּ

Kכּr, kכּr, gכּr, tכּr, dכּl, lכּr, ל, jכּk, pכּ, jכּl, jכּl, cכּl, cכּl,
Cכּk, dכּm, nyכּk, yכּn, ηכּl, nכּl, rכּt, jכּt, tכּp, jכּp tכּη dכּc kכּc

Wël ke Ää

Yär, yäär, täär, där, päny, däk, cäär, wäär, käu, wä, wää, käär,
Päär, bär, dhäär, näär, gäi, mää, cäk, lääu, päac, mät, ɲäär, ɲäth

Wël ke Ëë

- Dëp, dëk, këer, pëen, pëët, wëc, wëëi, wëi, lëth, ɲëer, lëëth, tëer,
- Dëëp, rëer, tëëɲ, wën,

Wël ke ïi

- Pïir, cïir, cïin, piŋ, tiŋ, tïiŋ, rïir, wïir, bïi, nin, mïit, lir, lïit, yir, yïin, yin, yïir,
- Pïim, bïim, nyïir, tïir, dïir, rïu, piu, gïir, dit, jïir, nïim, nïim, nhïim, nhïim, tïit, tïim,

Wël ke Öö

- Köt, köör, kök, kööny, köny, yök, tök, ayöm, töc, kör, döŋ, adöt döt, ŋö, ŋök, pöc,
- Löŋ, lööŋ, lök, löny, lööm, löm, köp, nöök, röör, dhöl

Wël ke ξë

- Këër, pën, rëc, rëëc, wën, tën, mën, mët, nyën, bën, mëëm

Wël ke Ӧ

- Käär, ȳäär, kööt, Däär, töör, thöör, göör, jööc, köök,

Muöth

Kuduaal

Määthi / määth yi.

Kuduaal

Kuduaal arët.

MUÖTH

Muöth miäkduur, aköl ku thëëi.

Muöth Miäkduur.

Cë yin ruön arieth.
Xen cë ruön arieth.
Cë we ruön arieth.
Wɔ cë ruön arieth.

Cii bäk arieth. Cë yi bäk arieth.
Xen cë bäk arieth.
Cë we bäk arieth.
Wɔ cë bäk arieth.

Muöth köl

Cää cool arieth.

Wɔ cë cool arieth.

Muöth thëi.

Cë we thëi apieth.

Wo cë thëi apieth.

Dupiööc ku mïth ke thukul

Cë yïn ruön apieth Deŋ.

Ƴen cë ruön apieth dupiööc.

Cë we ruön apieth Deŋ wenë Yär.

Wɔ cë ruön apieth dupiööc.

Cë kɔc dït kuön ruön apieth.

Aa ruön në pial de guöp.

Dupiööc kennë mïth Piööcke.

Cë we bäk në pial de guöp mïth

Wɔ cë bäk në pial de guöp dupiööc.

Cää cool apieth mïth

Wɔ cë cool apieth dupiööc.

.

Cë we thëi apieth mïth

Wɔ cë thëi apieth dupiööc.

Muöth cek

Cë we bäk

Wɔ cë bäk.

Cää cool.

Wɔ cë cool.

Cë we thëi.

Wɔ cë thëi.

Buök ke guöp.

Nom, nyin, yic, wum, thok, lëc, liep, yeth, kök, cin, köu, lööm, piöu, yäc,
rεεr, thar, yöi, aηuem, yäm diεεr, cök.

Pëi ke ruöön.

- 1. Kol
- 2. Akönydit
- 3. Akönythi
- 4. Aduöŋ
- 5. Aköldit
- 6. Akölthi
- 7. Laiwuonŋ ke nin/Bildit
- 8. Kulthuööm/Bilthi
- 9. Lal
- 10. Xör
- 11. Kön
- 12. Nyith.

Biök ke ruöön

- Yak (Käär) (4, 5, 6)
- Ruër (7, 8, 9)
- Rur (10, 11, 12)
- Mëi (1, 2, 3)

Dëŋ ye tuɛny.

1. Bil,
2. Abathnoon,
3. Aguak.

THUKUL

- Ye thukul yeenjö?
- Thukul ee të de piöc.
- Thukul ayennë mïth ku kɔc dīt lɔ thïn bïk piöi/piöc/piëi.
- Xɔn thɛɛr kɔc juïc akee cie lɔ në thukulic ku yenë mannë piir de pinynom ee rɔt waar a kɔc alɔ në thukulic. Mïth ku kɔc dīt aya lɔ gār në thukulic.

Mith ke thukul

- .
- Akëm ee mən̄h de thukul.
- Atö në thukul Booric.
- Akëm ee cool ë lo në thukulic në nyindhie.
- Yeen atö ke Deᅇj në thukulic.
- Thukul de yï Akëm kennë Deᅇj ee thukul pieth.
- Dupiööc ken acë piööc në run juic/ akaa nyic piööc arët.
- Thukul den anᅇjic mith ke thiërnyieny diäk ku Dupiööc ke thiëër ku dhetem.
- Akëm anyic gār arët.
- Ee cäär tiaam ku ka kuany thukul de cök apieth.
-

Luanḡ de Nhialic

Luak ee tē de guëër ka ḡön de Nhialic ye kɔc löḡ thīn.

Kɔc aaye guëër luεεk nē aköl de Bēnydīt, bē Nhialic lɔ löḡ bē kɔc ya pial
ku mukke nē dōöric.

Yī Deḡ ke Amer aye lɔ luεεk nē köölē Nhialic bik lɔ löḡ.

Löḡ luanḡ de Nhialic ee kē piεth arēt.

Dom de Lual.

Dom de Lual adit.

Lual anyic pur, yeen ee raan muor.

Ee luui arët acie adakröt.

Dum ke adakröth aye lo wei (alwei).

Puöör acë röt waar nē kee ruön kē.

Kɔc aya pur nē miöör ku puöördit ke adir (Makënaai).

Riëth ke puöör atö ëya,

Ku ɣɔn thɛɛr kɔc aake ye pur nē puöörthii kor; aduum aake cie dīt.

Acol ku Denj në Abiei

Acol ku Denj atö në thukulic në Abiei.

Thukul den atö në baai cialic.

Keek aaye mith ke yönde nuan.

Acol ee nyaanthiin nyic gër arëët.

Ee cool ke njäär tueenj në mith nhïim yön de nuan.

Ëmannë, mith ke thukul ajuir röth; bik nyuc në cäär leer keek yön de dhiëc.

Abiei paan tö yi Acol ke Denj thin ee paan dhënj.

Yeen ee paan de Thudan Cam (Cιεεm).

Rin

- Rin aaye ciëk ka cõt de këriëëc;
- Kɔc: - Aliεεr, Atëm, Nyariääk, Adeeη, Akuɔl, Jɔɔn, Mak
- Tiim: - thöu, cuεei, acuil, cum, thëp, rët, cïir, ayeer, döη, rit.
- Läi: - awan, agɔɔk, aköön, anyaar, Alualwuonη, piöör, miir, mëriεεr, amuom, ηεεr.
- Käm: - acuuk, anyiik, apieεn, luaη, dhiëër, akëkar, aluεεldeεη, ηuëi, akököl.
- Xän: - Piny, nhial,

Akeerdit.

Rinke kɔc ku rinke bëi aayeke gɔl në akeerdit.

Aliεεr, Gäi, Aluεεl, Akuɔɔt, Jɔɔn, Mathäyo,

Thudan, Kenya, Xöthturuelia, Amerika, Cäina.

Akeerdit

Coor ebën aaye gəl nē akeerdit.

- Aliεεr ku Deη aaye mīth ke thukul.
- Tö Mathäyo ëno?
- Mathäyo atö baai.
- Yeeηö ye Aluεεl lueel kennë Akuɔɔt?.
- Keek aleη, Akuɔɔt abë riar miäk.
- Jɔɔn na cë Mathäyo bën, ke cɔk nyiεc akaar.

Rinke akeerthii.

- läi, nhiëliic, jɔk, apieɛn, wɛc, thööc, wenɟ, piny, nhial, cin, agen, abeer, dhuk, nya, wä, wun, mama, maa, wää, nyic, thööŋ, gäär, piööc, kuɛn, akökööl, buk, luk, luök, löŋ,

Tök ku Käjuic

• Tök	Käjuic
• Raan	Kɔc
• Meth	Mith
• Nya	Nyïir
• Jö	Jök
• Riäi	Riëth
• Akököl	Akökööl
• Baai	Bëi

Tök ku käjuic

- Miëth
- Wuonj
- Thök
- Beu
- Amääl

Miith

Ƨök

Thök/thöök

Buooth

Amël

Tök ku käjuïc

- Meth apuol
- Meth ee nyuc
- Nya adiër
- Dhuk agët
- Meth alɔ në thukulic
- Χεν ye nyaan de Thudan Cam

Miith apuol

Miith aa nyuc

Nyïir adiër

Dhuök agët

Miith alɔ në thukulic

Wɔ ye nyïir ke Thudan

Tök ku käjuic

- Yeenjö kər?
- Lɔrë no?
- Tö baai tēno?

Yeenjö karkë?

Lakkë tēno?

Tö bëi tēno?

Gär kee käkë

- Gär dhiëc (5) në tøk ku käjuic.

- 1.

- 2. Tøk

Yeenjö kər?

.....

Käjuic

.....

Mith apuol

Peen/ paan de aciëk

- Peen ee paan de aciëk.
- Boor ee peen.
- Ee pendiit de Jongulei.
- Yen Boor anɔŋic käjuëc loike kedhiε ke piir.
- Thukuul dit ku thukuul thii atö thïn.
- Miith ke thukuul aaye kat në riëth të leer keek në thukuul ken yiic.
- Ëya, Boor ke ye pendiit de Jongulei yennëka tö Xön de Lööŋ ke paan de Jongulei thïn

Thiëc

- Ye Boor paan diit de të yindë?
- Yeenjö mïth ku kɔc dït looi Boor?

Nin ke wik

- 1. Aköl tueenɔ̄ aye kɔc ɔ löŋ luanɔ̄ de Nhialic.
- 2. Aköl de rou ayennë mïth lö në thukulic ku ɔ kɔcdit ne ɣön ke luci.
- 3. Aköl de diäk ayennë mïth lö në thukulic ku ɔ kɔcdit ne ɣön ke luci.
- 4. Aköl de ŋuan ayennë mïth lö në thukulic ku ɔ kɔcdit ne ɣön ke luci.
- 5. Aköl de dhiëc ayennë mïth lö në thukulic ku ɔ kɔcdit ne ɣön ke luci.
- 6. Aköl de dhetem ayennë mïth lö në thukulic ku ɔ kɔcdit ne ɣön ke luci.
- 7. Aköl de dhorou ayennë kɔc rëer baai.

Gär kee käkë: thiëc/ yic ku lueth

- Yeenjö ye looi në kööl tueenḡ de wik?
- Ye mīth lo në thukulic nin keedë?
- Ye kɔc rëer të cīn luɔi ku thukul në kööl yīndë?
- Aköl de dhiëc ayennë rëer baai. yic, lueth

Kuën de cin (Nambaai)

Tök	Thiëër ku tök
Rou	Thiëër ku rou
Diäk	Thiëër ku diäk
Ŋuan	Thiëër ku ŋuan
Dhiëc	Thiëër ku dhiëc
Dhetem	Thiëër ku dhetem
Dhorou	Thiëër ku dhorou
Bët	Thiëër ku bët
Dhoŋuan	Thiëër ku dhoŋuan
Thiëër	Thiërou

Kuën de cin (Nambaai)

- Thiërou ku tök Thiërou ku dhoŋuan
- Thiërou ku rou Thiërdiäk
- Thiërou ku diäk
- Thiërou ku ŋuan
- Thiërou ku dhiëc
- Thiërou ku dhetem
- Thiërou ku dhorou
- Thiërou ku bët

Kuën de cin (Nambaai)

- Thiërnuan Biänabuur tök
- Thiërdhiëc Biänabuur rou
 Thiërdhetem Biänabuur thiëër
- Thiërdhorou Maliöön
- Thiërbët
- Thiërdhoņuan
- Thiërnyieny tök
- Thiërnyieny rou

Kä loike

- Gär kuën de cin gəl nē tōk agut thiëër.
- Yee namba no tō kaam de thiërou ku thiërou ku rou?

Yön de Kuën.

- Xööt ke kuën aaye yakä ke baai ku thukuul.
- Ca yön de kuën kan yök? Xön de kuën ee tö peen.
- Xön de kuën ee yic naŋ buök juïc ye kueen cë göör nē run.
- Thεε ke kuën aaye tö nē kɔc ke ajuεεr de yöt cin.
- Buök ke thook juïc aye yök ku kuen ke nē kɔc nē thookken.
- Majök akuen buŋ de Thuɔŋjän.

Thiëc

- Ye yön de kuën tö tēno?
- Yeenjö ye yök yön de kuën?

Athöör

Xön de tooc
Boor, Thudan Cam.

Nin

Kuduaal Deḡ,

Xen cë bën wäär thiëei në Malakäl. Koc kedhie amäth yiin wäär jäl yeen ee ti.
Muöth/mäthdu Aleer anyuc në cäär në ke nin kë yiic. Anääth abë tiëm anyic gär.

Yin ca leec,

Mariar